



УДК 658.5.011

Микитюк М.

КОРПОРАТИВНЕ ЕКОЛОГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ЯК СКЛАДОВА ЗАГАЛЬНОЇ СИСТЕМИ КОРПОРАТИВНОГО УПРАВЛІННЯ ОРГАНІЗАЦІЯМИ

Проаналізовано поняття системи корпоративного партнерства. Констатовано підвищення значимості для господарюючих суб'єктів екологічної та соціоекономічної репутації. Досліджено національні, регіональні та міжнародні стандарти в сфері охорони навколишнього середовища та, у зв'язку з цим, корпоративне екологічне управління.

Ключові слова: корпоративне управління, корпоративне партнерство, корпоративна екологічна відповідальність, екологічне управління.

У сучасних умовах реформування економіки, виробничих відносин, форм власності діє поняття «галузеве управління» як наслідок минулих форм централізованого управління народним господарством. Раніше галузі розвивалися здебільшого за рахунок бюджетних коштів і ресурсів.

Нині, в умовах децентралізації управління власністю, акціонування капіталу, дедалі більше поширюється у зв'язку з розвитком підприємництва корпоративне управління.

Корпоративне управління має особливості, що впливають з принципу партнерства, – це потрібна взаємодія корпорацій, уряду та суспільства.

Система корпоративного партнерства охоплює такі поняття, як корпоративна філософія, корпоративні цінності, корпоративна культура, корпоративний стиль управління, які мають бути узгоджені як із національними культурою й інтересами, так і з міжнародними інтересами й зобов'язаннями.

Загальнолюдською, національною цінністю є природа в усіх її проявах (земля, надра, вода, повітря, ліси, живі організми). Усе це й має бути корпоративною цінністю, але з погляду не капіталу, а національного надбання, джерела життєвих сил, екологічної парадигми життєдіяльності. Тільки за такого підходу можна говорити про раціональне природокористування й охорону навколишнього природного середовища. Для здійснення згаданого підходу кожна корпорація повинна мати свою корпоративну екологічну політику та реалізовувати її в контексті глобальної, європейської і національної екологічної політики й міжнародних екологічних зобов'язань держави. Це потребує створення і забезпечення ефективного функціонування системи корпоративного екологічного управління як складової загальної системи корпоративного управління, яка має керуватися державними й міжнародними регламентами і стандартами.



Центр діяльності та відповідальності в системі екологічного управління зміщується від галузевого міністра до ради директорів, тобто в бік корпоративного управління, як це усталилось у світовій практиці. Відповідно й екологічна відповідальність стає одним із головних принципів корпоративного управління, який потребує створення корпоративного екологічного управління як складової загальної системи.

Останнім часом вітчизняні вчені активно обговорюють питання необхідності впровадження на підприємствах системи корпоративного екологічного управління. Значний внесок у вивчення цих питань зробили В. Шевчук, В. Шмандій, І. Солошич, М. Балджи та інші [1; 2].

Метою статті є дослідження особливостей системи корпоративного екологічного управління й аналіз оцінки характеристик його екологічності.

На забезпечення корпоративної екологічної відповідальності спрямована Хартія Міжнародної торгової палати (ІСС) про підприємницькі принципи сталого розвитку. Вона проголошує такі принципи, як корпоративний пріоритет, комплексне управління, процес удосконалення, навчання працівників, попереднє оцінювання, продукція чи послуги, консультування замовників, обладнання і роботи, дослідження, попереджувальний підхід, підрядники та постачальники, аварійна готовність, передавання технологій, внесок у спільний результат, відкритість і сприйнятливість, відповідність та звітування.

Із загального погляду функції корпоративного екологічного управління спрямовані на раціональне природокористування й гарантування екологічної безпеки, тоді як система державного екологічного управління пов'язана більшою мірою з охороною навколишнього природного середовища.

У державній системі екологічного управління застосовують загальне управління, яке здійснюють державні, законодавчі, виконавчі, правові органи, й уповноважене, або спеціальне управління, яке реалізують суб'єкти, котрі мають спеціальне повноваження на екологічне управління відповідно до чинного законодавства. Цей поділ відображений у структурі функцій державної системи екологічного управління.

Нині в системі загального корпоративного управління України функціонує комплексна система управління раціональним використанням ресурсів, яка за змістом не відповідає вимогам Європейського регламенту 1836/93 та міжнародним і державним стандартам серії ISO14000 (ДСТУ ISO 14000). Проблема полягає в перетворенні діючої системи корпоративного управління ресурсовикористанням на корпоративну систему екологічного управління. Лише за такої умови можна буде говорити про цілісну систему корпоративної ідентичності в контексті Всесвітньої стратегії збалансованого еколого-соціоекономічного розвитку і національної стратегії європейської інтеграції. Систему корпоративного екологічного управління можна створювати на базі служб екологічної безпеки чи управлінь ресурсовикористання у корпорації як складову загальної системи корпоративного управління відповідно до основних передумов, що визначені міжнародним стандартом ISO 14001 (ДСТУ ISO 14001-97).

Будь-якій корпорації вигідно докладати дедалі більших зусиль для досягнення й демонстрації нормативних характеристик навколишнього середовища як свідчення сприятливого впливу її діяльності на довкілля.

Потенційні вигоди, які можуть бути отримані від упровадження корпоративної системи екологічного управління, такі:

- ✓ підтримання довірчих відносин з населенням, громадськістю;
- ✓ інвестиційна привабливість;
- ✓ підтримка позитивного іміджу і високої ринкової вартості акцій;
- ✓ відповідність нормативним вимогам з боку замовника;
- ✓ поліпшення контролю витрат;
- ✓ зниження рівня аварійності, що спричиняє екологічну шкоду;
- ✓ підвищення рівня екологічної і техногенної безпеки;
- ✓ економія витрат матеріалів, енергії;
- ✓ спрощення процесу одержання різного роду ліцензій та повноважень;
- ✓ поліпшення відносин із контрольними органами виконавчої влади.

Оцінка характеристик екологічності – це внутрішня корпоративна процедура, що може забезпечувати різні рівні управління надійною, об'єктивною й перевіреною інформацією, допомагає керівникові зосередити увагу на тенденціях зміни характеристик екологічності та причинах таких змін.

Оцінювання характеристик екологічності рекомендовано впроваджувати згідно з міжнародним стандартом ISO 14031. Впровадження може розпочинатися з оцінювання впливу на навколишнє середовище окремих робочих процесів (технологій), що перебувають під прямим контролем персоналу, поступово розширюючи сферу оцінювання характеристик екологічності та враховуючи дедалі складніші процеси. Це сприяє добровільному використанню оцінки характеристик екологічності всіма підприємствами, незалежно від їхнього типу, розмірів, місця розташування й складності; допомагає розробити корпоративні стандарти оцінювання характеристик екологічності, що відповідають власним потребам.

Оцінювання характеристик екологічності – це інструментальний засіб управління якістю навколишнього середовища, що ґрунтується на корпоративних критеріях. Цей засіб впроваджують у рамках створення систем корпоративного екологічного управління, сприяючи досягненню цілей і завдань корпоративної екологічної політики.

Процес оцінки характеристик екологічності складається з етапів планування, здійснення, використання й аналізу стану та вдосконалення методології.

Планування процесу оцінювання характеристик екологічності охоплює: визначення екологічних аспектів діяльності корпорації, її продукції, послуг; вибір характеристик екологічності; збирання необхідної інформації; аналізування поглядів зацікавлених сторін; уточнення цілей і завдань; визначення складу інформації для управління; уточнення елементів оцінювання характеристик екологічності; вибір процедур оцінювання характеристик екологічності.



Процес оцінювання характеристик екологічності охоплює: збирання й аналізування даних, опрацювання, узагальнення та оцінювання інформації.

Спеціалісти системи корпоративного екологічного управління мають оцінити значення показників екологічності, які є результатом діяльності корпорації, і порівняти їх з нормативними значеннями. Вони також мають оцінити екологічні цілі і завдання, надати керівництву необхідну інформацію, склад якої був визначений під час планування оцінювання характеристик екологічності.

Оцінювання характеристик екологічності має передбачати збалансований об'єктивний підхід у вибраних галузях їх застосування. У процесі аналізу отриманих відхилень характеристик від нормативних значень корпорації головному увагу необхідно приділяти виявленню причин таких відхилень. Оцінки відхилень потрібно супроводжувати розробленням відповідних заходів щодо їх коригування та усунення, щоб забезпечити досягнення намічених цілей і завдань (управління за відхиленнями).

Аналізуючи кожен з чотирьох етапів процесу оцінювання характеристик екологічності, корпорація повинна: прагнути до підвищення ефективності витрат; розв'язання виявлених проблем; ідентифікації більш ефективних показників; поліпшення якості даних, їх повноти та доступності; здійснення необхідних змін в інструментальних засобах у ході аналізування та оцінювання; реалізації пропозицій щодо поліпшення характеристик екологічності.

Процес оцінювання характеристик екологічності сприяє безперервному вдосконаленню систем корпоративного екологічного управління. Тільки-но керівництво зрозуміє значущість характеристик екологічності, йому можуть знадобитися більш ефективні характеристики. Коли оцінки характеристик екологічності повністю інтегруються в загальну систему управління корпорації, можливості корпоративної ідентифікації розширяться.

Корпорація може досягти певних результатів, демонструючи хороший рівень характеристик екологічності, контролюючи вплив своєї діяльності, продукції чи послуг на навколишнє середовище. Тому оцінка характеристик екологічності є систематичним та ітеративним процесом, що допомагає керівництву переорієнтувати цілі й завдання на основі постійного вдосконалення своєї діяльності та підвищити ефективність системи корпоративного екологічного управління.

Mykytiuk M. Corporate ecological management as a part of the system of corporate management of organizations. The article analyzes the concept of corporate partnerships. The increasing importance of environmental and socio-economic standing for enterprises is evidenced. The detailed study of existing national, regional and international standards in the field of environmental protection is conducted. Corporate environmental management is studied in this regard.

Key words: corporate management, corporate partnership, corporate ecological responsibility, ecological management.



Микитюк М. В. Корпоративное экологическое управление как составная часть общей системы корпоративного управления организациями. Проанализировано понятие системы корпоративного партнерства. Констатировано повышение значимости для хозяйствующих субъектов экологической и социальноэкономической репутации. Проведено детальное исследование существующих национальных, региональных и международных стандартов в сфере охраны окружающей среды и, в связи с этим, корпоративного экологического управления.

Ключевые слова: корпоративное управление, корпоративное партнерство, корпоративная экологическая ответственность, экологическое управление.

Література

1. Шевчук В. Я. Екологічне управління : підруч. / В. Я. Шевчук, Ю. М. Саталкін, Г. О. Білявський та ін. – К. : Либідь, 2004. – 432 с.
2. Шмандій В. М. Управління природоохоронною діяльністю : навч. посіб. / В. М. Шмандій, І. О. Солошин. – К. : Центр навч. літ., 2004. – 296 с.